

Téma: Základy daňové teorie

Předmět: Ekonomie

Zaslal(a): R690

Praktické využívání daň. nástrojů k ovlivňování **ekonomických a sociálních procesů** ve společnosti. Nástroje jsou Vestavěné stabilizátory (autonomní působení) a diskrétní opatření (operativní zásah vlády)

Daň – zákonem daná, povinná, nenávratná, pravidelná, neekvivalentní (bez nároku na protihodnotu), neúčelové,

Daň. Základ - základ pro výpočet daně

Daň. Sazba - % z daňového základu pro výpočet daně

Poplatník - ten, komu se musí zaplatit

Plátce - osoba odvádějící daň, sníží se jí disponibilní důchod. Je rozdílný u nepřímých daní (společnost)

Plátce x Poplatník - setřený rozdíl u přímých daní

Klasifikace daní - viz. ot.

DAŇOVÉ PRINCIPY

Všechny principy lze kombinovat a prolínat, ale některé se vylučují.

1) Spravedlnost - spravedlivý k různým jednotlivcům

prospěch - platba by měla odpovídat užitku. V praxi se neuplatňuje, používá se u veřejných příjmů (poplatky - např. ekologické daně)

platební schopnost úhrady daně

- horizontální spravedlnost - stejný příjem - stejně zdanění! někdo ale pracuje pořád a někdo občas a příjem je stejný - proto odečitatelné položky)
- vertikální spravedlnost - kdo je na tom lépe platí vyšší daň

2) Efektivnost - daň. výnosy získávány nejnižšími admin. náklady. Nedemotivující vliv daní na ekonomické chování subjektů.

Daňové břemeno tvoří:

- Daňový výnos - součet daní všech ekonomických subjektů
- Administrativními náklady
  - přímé (cca 1% daní, jsou to náklady státní správy - organizace, evidence, výběr, kontrola, vymáhání nedoplatků, informace ČSÚ, soudní výdaje apod.)
  - nepřímé (nese je soukromý sektor - vedení speciálního účetnictví, archivace, čas strávený s daňovým přiznáním - jsou těžko vyčíslitelné)

Ztráta z mrtvé váhy (nadměrné daňové břemeno). Je škodou privátního sektoru, co by kdyby. Joe uklízí za 100,-, náklady 80,-. Jana dává 100,-, ale může 120,-. Oba mají 20,-, tj. 40 a to je **ztráta mrtvé váhy**. Stát uvalí daň 50 %, Joe by dostal 70,-, Jana platila 130,-, zruší to a o co přijdou je ZMV.

Velikost je daná daní, elasticitou poptávky a nabídky. MV roste rychleji než daň.

Distorze (pokřivení) - vliv daně na chování ekonomických subjektů. Prodávajícímu daň snižuje užitek a kupujícího nutí platit vyšší cenu. Kupující často hledá substituty - méně kvalitní.

Vysoká daň z příjmů (Daň z příjmů fyzických osob, Daň z příjmů právnických osob) vede k přesunu sídla nebo bydliště do zemí s nižším zdaněním, vysoká mezní sazba daně z příjmů (Sazba DPFO, Sazba DPPO) snižuje pracovní či podnikatelskou aktivitu a naopak, vysoké zdanění některých výrobků daní ze spotřeby povede ke snížení poptávky po takovém výrobku, resp. k přesunu poptávky na jiné výrobky apod.

Nedistorzní účinek má tzv. paušální daň (na hlavu). U ní neexistuje možnost vyhnout se placení.

Daňová incidence - daň. dopad, studuje, jakým způsobem se rozloží daň. břemeno mezi poplatníky. Nesou ji jednotlivci a liší se od zákonné povinnosti. Progresivní (daň příjem) Regresivní (daň. příjem) Proporcionální (daň příjem)

Efekty daní:

- Důchodový - snížení disponibilního důchodu, přímo (důchodové, majetkové daně) nebo nutí platit dražší zboží (DPH, spotřební daň)
- Substituční - poplatník mění preference podle mezních užitek
- Ztráta - ZMV + admin. Náklady

3) Administrativní jednoduchost - jednoduchý s minimálními finanční nároky na správu daní

4) Flexibilita - snadno přizpůsobit změně ekonomických podmínek;

5) Správné působení na makroekonomické agregáty - daňová politika je součástí národohospodářské politiky uplatňování. V zájmu ekonomického růstu; některé daně mohou fungovat jako tzv. vestavěné stabilizátory;

6) Politická průhlednost a právní dokonalost - každý má vědět co vlastně platí, aby bylo možno zjistit preference jednotlivců při určování nabídky veřejných statků.